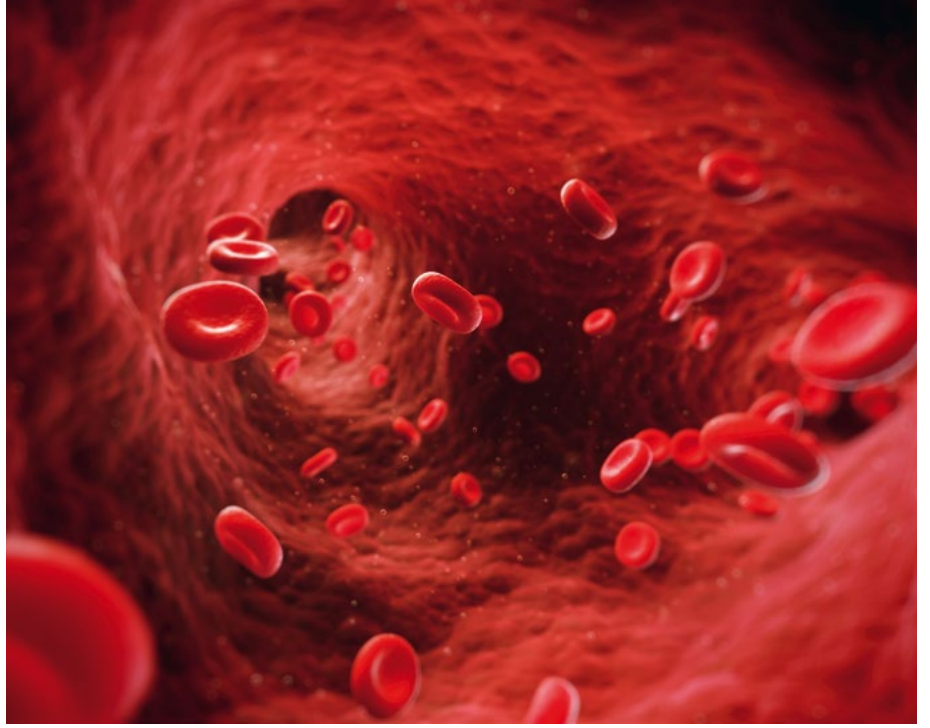

Kan

Çok önemli görevleriyle yaşam için temel oluşturan kan, vücudumuzdaki sıvı olan tek doku.

Bu ayki köşemizde vücut ağırlığının %8-13'ünü oluşturan kan hakkındaki ayrıntılara yer verdik.

Karl Landsteiner

! Karl Landsteiner 1901 yılında kan gruplarını A, B ve 0 olarak sınıflandırdı. 1930 yılında fizyoloji ve tıp alanında Nobel Ödülü'ne layık görüldü.

! Tek kan grubu sistemi ABO sistemi değil. Uluslararası Kan Nakli Derneği tarafından tanımlanan ve Lutheran, Duffy, Bombay ve OK gibi adlarla anılan 33 kan grubu sistemi daha var.

! Kan grubu kırmızı kan hücrelerinin yüzeyindeki farklı moleküllere göre belirlenir. Kan naklinden sonra vericinin ve alıcının kırmızı kan hücrelerinin yüzeyindeki bu moleküller arasındaki uyumsuzluk ölümcül bağışıklık tepkimesini tetikleyebilir.

! 2012 yılında Vermont Üniversitesi'ndeki araştırmacılar Langereis ve Junior denilen iki yeni kan grubu keşfetti. Bu iki kan grubunun antijenleri bebeğiyle kan uyumsuzluğu olan hamile bir kadında yıllar önce tanımlanmıştı, ancak bu antijenlerin genetik temeli bu keşfe kadar bilinmiyordu.

! Kan grupları insana özel değil. Köpeklerde de bir düzineden fazla kan grubu var.

! Kan gruplarının keşfinden önce doktorların yaptığı deneyler arasında insanlar ve hayvanlar arasında kan nakli de vardı. 1667 yılının Aralık ayında

Doktor Jean-Baptiste Denis akıl hastası bir kişiye -tedavi etmek amacıyla- dana kanı nakli yaptı. İlk nakil denemesinde herhangi bir sorun yaşanmadı, ancak hastanın vücudu ikinci denemeye tepki gösterdi, kusma ve böbrek ağrısı şikâyetiyle beraber idrar renginin siyahlaştığı gözlemlendi. Üçüncü ve son nakilden sonra hasta öldü. Denis cinayetten yargılandı. Fakat hastanın ölüm nedeninin kan nakli değil, arsenik zehirlenmesi olduğu anlaşıldığında aklandı.

! 19. yüzyılda New England'daki vampir paniği tüberküloz salgını ile aynı zamana denk düştü. Ölen kişilerin aile bireylerinin de genellikle bir süre sonra hastalanması ve ölmesi bölge halkına doğaüstü bir durum olduğunu düşündürdü.

! 1892 yılında Exeter'de (Rhode Island) 19 yaşında tüberküloz nedeniyle hayatını kaybeden Mercy Brown'un annesi ve iki kız kardeşi de tüberkülozdan ölmüştü.

Erkek kardeşi de bu hastalığa yakalanınca, ölen aile bireylerinden birinin vampir olduğu ve erkek kardeşin bu nedenle hastalandığı söylentisi yayıldı. Baba George Brown karısının ve kızlarının cesedini mezarlarından çıkarmaya karar verdi.

Mercy Brown

Ancak Mercy'nin cesedi dışındaki diğer aile bireylerinin cesetleri çürümüşü, Mercy'ninkinde ise hiçbir değişiklik yoktu. Vampir olduğuna inanılan Mercy'nin kalbi çıkarıldı, yakıldı, külleri su ile karıştırılarak hasta erkek kardeşe içirildi. Herkesin iyileşeceğine inandığı erkek kardeş 2 ay sonra öldü.

Yavru tahtakurusu

Yaklaşık 14.000 böcek kan ile besleniyor. Bunun en iyi bilinen örneği de tahtakurusu. Şeffaf görümlü yavru tahtakurularının rengi ilk beslenmelerinin ardından kırmızıya dönüyor.

Hemofili kanda pıhtılaşma faktörlerinin eksikliği nedeniyle ortaya çıkan kalıtsal bir hastalık. İngiltere Kraliçesi Victoria hastalığın taşıyıcısı olması nedeniyle hemofili kraliyet hastalığı olarak da anılmış.

2009'da araştırmacılar kraliyet hastalığına aslında hayli nadir rastlandığını açıkladı. Kraliyet ailesinde görülen hemofili B, ABD'de de 250.000 erkekte birinde görülüyor. Hemofili A'nın görülme oranı ise hemofili B'nin görülme oranının beş katı. Türkiye'de ise hemofili hastası sayısı yaklaşık 5500.

Günümüzde hemofili hastaları düzenli pıhtılaşma faktörünün enjekte edilmesiyle tedavi ediliyor. Hemofili hastalarının kanlarında pıhtılaşma faktörleri ya düşük seviyede bulunuyor ya da hiç bulunmuyor. Bu nedenle hastalara -kanama olmasını önlemek amacıyla- düzenli olarak dışarıdan pıhtılaşma faktörü enjekte edilir.

Araştırmacılar işlevsel pıhtılaşma faktörü genini hastaların kendi hücrelerine eklemenin yollarını arıyor. 2011 yılında 6 hemofili B hastasında gen terapisi sayesinde bu enjeksiyon işleminin sıklığı hayli azaldı, hatta bazı hastalar için gerek kalmadı.

Ancak gen terapisi kanla ilgili her hastalığın tedavisi için önerilemiyor. Örneğin çok soğuk bir şey içtikten veya dondurmaya hızlı yedikten sonra ortaya çıkan dondurma baş ağrısı da bu hastalıklardan biri. Ağızdaki ani sıcaklık değişiminin beynin anterior (ön) serebral atardamarının genişlemesine neden olması sonucu ortaya çıktığına inanılan bu ağrı ile yaşamayı öğrenmeniz gerekiyor maalesef.

Kaynak
http://discovermagazine.com/2014/oct/27-20-things-you-didnt-know-about-blood